

IRAKILAISPAKOLAISET TURKISSA (TAMMIKUU 2019)

Johdanto

Tässä raportissa kuvataan irakilaispakolaisten asemaa ja tilannetta Turkissa.

YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) on rekisteröinyt Turkissa vuoden 2018 marraskuun loppuun mennessä 142 000 irakilaista pakolaista. Turkkiin paenneiden irakilaisten joukossa on raportoitu olevan ainakin irakilaisia jesidejä, kristittyjä, turkmeeneja ja sunniarabeja.¹

Turkillä on YK:n vuoden 1951 pakolaissopimukseen maantieteellinen varaus, jonka perusteella ei-eurooppalaisista kotoisin olevat henkilöt eivät voi saada täyttä pakolaisasemaa.² Irakilaispakolaiset ovat kohdanneet rajoitteita Turkissa liikkumisessa,³ ja vaikeuksia esimerkiksi laillisen työn saamisessa sekä majoituksen löytämisessä.⁴

Raportin kokoamisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä

Abstract

This report discusses the status and situation of Iraqi refugees in Turkey.

The UN Refugee Agency (UNHCR) had by the end of November 2018 registered 142 000 Iraqi refugees in Turkey. Amongst the Iraqis that have fled to Turkey there are reported to be at least Yazidis, Christians, Turkmens and Sunni Arabs.

Turkey maintains a geographical limitation to the UN 1951 Refugee Convention that excludes anyone not from a European country from full refugee recognition. Iraqi refugees have encountered for example limitations to free movement and difficulties in finding accommodation and legal work in Turkey.

The report is based on various public sources such as reports published by international and local organizations and research institutes and complementary news material the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report.

¹ UNHCR 10.12.2018; Maahanmuuttovirasto 23.10.2018; ORSAM 10/2017, 5, 19; Iraqi Christian Relief Council 23.8.2016.

² HRW 16.7.2018.

³ AIDA 31.12.2017, 15–16; AIDA 8.9.2018; Leghtas & Thea 13.12.2018, 8.

⁴ Leghtas & Sullivan 7.2.2017, 8; Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 6.

Irakilaispakolaiset Turkissa

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR oli rekisteröinyt vuoden 2018 marraskuun loppuun mennessä Turkissa 368 230 hädänalaista henkilöä (persons of concern). Heistä 142 000, eli 39 %, oli irakilaisia. Näistä UNHCR:n rekisteröimistä irakilaisista 43 % oli lapsia, 31 % miehiä ja 26 % naisia marraskuussa 2018. UNHCR lopetti rekisteröinnin syyskuussa 2018 ja rekisteröinti siirtyi Turkin viranomaisille.⁵ Kaiken kaikkiaan Turkissa oli UNHCR:n tiedon mukaan vuoden 2018 marraskuun loppuun mennessä 3,9 miljoonaa hädänalaista, joista suurin osa, 3,6 miljoonaa, oli syyrialaisia pakolaisia.⁶

Turkin siirtolaisviraston (engl. Directorate General of Migration Management, lyh. DGMM, turk. *Göç İdaresi Genel Müdürlüğü*) tilastoinnin mukaan vuonna 2017 Turkissa kansainvälistä suojelua haki 68 685 irakilaista.⁷ Vuonna 2016 Turkissa kansainvälistä suojelua haki 31 523 irakilaista.⁸ Lisäksi DGMM:n tilastoinnin mukaan vuonna 2018 joulukuun 20. päivään mennessä Turkissa oli otettu kiinni 17 392 paperitonta irakilaista siirtolaista (irregular migrants), mikä oli neljänneksi eniten syyrialaisen, afganistanilaisten ja pakistanilaisten jälkeen. Vuonna 2017 Turkissa otettiin kiinni yhteensä 18 488 paperitonta irakilaista siirtolaista.⁹

UNHCR tukee Turkin hallintoa maan pakolaistilanteen hoitamisessa. UNHCR:n Turkin maaosasto on alirahoitettu. Vuoden 2018 lokakuun tiedotteen mukaan tavoitteena olevasta noin 436 miljoonasta Yhdysvaltain dollarista vuodelle 2018 oli saatu 31 %, 135 miljoonaa dollaria.¹⁰

UNHCR lopetti Turkissa turvapaikanhakijoiden rekisteröinnin syyskuussa 2018.¹¹ Aiemmin UNHCR rekisteröi kansainvälisen suojelun hakijoita yhdessä DGMM:n kanssa. Systeemi oli väliaikainen ja tarkoitettu tukemaan DGMM:ää sen järjestäytymisen aikana.¹² Sitoutumattoman pakolaisjärjestön Refugees Internationalin raportin mukaan rekisteröintivastuun siirtoa oli suunniteltu Turkissa ainakin kaksi vuotta, mutta se pantiin täytäntöön nopeasti afgaanipakolaisten lukumäärän kasvettua vuonna 2018.¹³

Ilman rekisteröintiä turvapaikanhakijaksi henkilö ei pysty hankkimaan turkkilaista henkilöllisyyskorttia, turk. *kimlik*. Ilman tätä virallista henkilöllisyystodistusta henkilöllä on riski joutua pidätetyksi tai karkotetuksi, ja henkilöllisyystodistuksen puute estää palvelujen kuten terveydenhuollon ja koulutuksen saamista.¹⁴ Turvapaikanhakija saa henkilökortin sen jälkeen, kun hän on rekisteröitynyt ja ilmoittautunut hänelle määrätyn maakunnan maahanmuuttoviranomaiselle.¹⁵ Muut kuin syyrialaiset pakolaiset eivät Amnesty Internationalin mukaan ole saaneet oikeudenmukaista ja tehokasta viranomaispalvelua heidän statuksensa määrittämiseksi.¹⁶ Refugees International oli esimerkiksi haastatellut vuoden 2018 loka-marraskuussa kymmeniä afgaanipakolaisia, joilla oli ollut ongelmia saada henkilöllisyyskorttia. Joillekin afgaanimiehille paikalliset maahanmuuttoviranomaiset olivat sanoneet esimerkiksi, ettei yksinäisiä miehiä rekisteröidä.¹⁷

Touko-kesäkuussa 2017 raportoitiin irakilais- ja syyrialaispakolaisten ja -turvapaikanhakijoiden joukkokarkotuksista Turkin itäosassa sijaitsevasta Vanista. Noin 200 irakilaista oli pakotettu viranomaisten toimesta allekirjoittamaan asiakirja vapaaehtoisesta paluusta, minkä jälkeen heidät oli Amnestyyn mukaan karkotettu pakolla.¹⁸

Vuoden 2018 elokuussa UNHCR raportoi Turkista palanneen 115 irakilaista¹⁹, syyskuussa 230 irakilaista²⁰, lokakuussa 212²¹ irakilaista ja marraskuussa UNHCR raportoi 350 irakilaisen palanneen Turkista²².

⁵ UNHCR 10.12.2018.

⁶ UNHCR 10.12.2018.

⁷ DGMM (päiväämätön)b.

⁸ AIDA 5.5.2017.

⁹ DGMM (päiväämätön)a.

¹⁰ UNHCR 25.10.2018.

¹¹ UNHCR (päiväämätön)b; Leghtas & Thea 13.12.2018, 4.

¹² AIDA 31.12.2017, 18, 27.

¹³ Leghtas & Thea 13.12.2018, 4.

¹⁴ Leghtas & Thea 13.12.2018, 4.

¹⁵ AIDA 31.12.2017, 29–30.

¹⁶ Amnesty International 2018, 372.

¹⁷ Leghtas & Thea 13.12.2018, 9.

¹⁸ Amnesty International 2018, 372.

¹⁹ UNHCR 31.8.2018.

Elokuun ja lokakuun palaajat olivat kertoneet syyksi palaamiselle muun muassa vaikeudet uusia oleskelulupia Turkissa ja vaikeudet löytää töitä.²³

Turkissa oli Amnesty Internationalin huhtikuun 2018 tiedotteen mukaan suljettu yli 1300 kansalaisjärjestöä, joista osa toimi muun muassa eri haavoittuvien ryhmien parissa.²⁴ Lisäksi Amnestyn mukaan Turkissa on viranomaisten osalta myös rajoitettu ja estetty pakolaisten kanssa työskentelevien kansainvälisten humanitaaristen järjestöjen toimintaa.²⁵

Irakilaispakolaisista Turkissa ei löydy yhtä paljon tietoa kuin syyrialaisista, jotka käsittävät suurimman osan maassa olevista pakolaisista. Esimerkiksi elinoloihin liittyen ryhmät voivat kuitenkin kohdata samanlaisia tilanteita. On myös raportoitu, että muille kuin syyrialaisille pakolaisille peruspalveluiden ja humanitaarisen avun saatavuus voi olla syyrialaispakolaisia hankalampaa.²⁶

1. Irakista Turkkiin paenneita ryhmiä

Irakista on paennut Turkkiin turkkilaisen ihmisoikeusjärjestön, Human Rights Associationin (HRA, IHD), mukaan tuhansia jesidejä. IHD on perustanut leirejä jesideille. Saapuneita jesidejä on kohdeltu Turkissa järjestön mukaan heikomminkin kuin irakilaisia sunniarabeja.²⁷ Ahvalin artikkelin mukaan Turkin hallinto ei ole esimerkiksi tarjonnut jesideille ilmaista terveydenhuoltoa. Monet tuhansista ISISiä Turkkiin paenneista jesideistä oli Ahvalin artikkelin mukaan palannut Irakiin tai hakenut turvapaikkaa Euroopasta. Artikkelin mukaan jesidit ovat pitäneet Turkin valtiota vaarallisena.²⁸

Turkkiin paenneiden jesidien on raportoitu aluksi sijoittuneen Turkin kurdikyläiden ylläpitäville leireille sen sijaan, että Turkin hallinto olisi tarjonnut heille apua.²⁹ Jesidit, jotka ovat kurdinkielisiä ja joista osa identifioituu kurdeiksi,³⁰ ovat asuneet Turkissa esimerkiksi Diyarbakirin jesidileirillä. Leiri suljettiin vuoden 2017 tammikuussa, kun Turkin hallinto oli Ahvalin artikkelin mukaan vaihtanut pois tehtävistään alueen kurdikunnallispäättäjiä.³¹ Turkki sulki poikkeustilan aikana kurdien instituutioita ja kansalaisjärjestöjä,³² mikä vaikeutti jesidipakolaisten avunsaantia Turkissa.³³

Ahvalin artikkelin mukaan sen jälkeen, kun Diyarbakirin jesidileiri suljettiin tammikuussa 2017, 1500 jesidiä oli siirtynyt Turkin hallinnoimalle Midyatın leirille, Mardinin maakuntaan. Kun Midyat suljettiin, suurin osa jesideistä ei halunnut siirtyä muille Turkin hallinnoimille leireille ja sen sijaan he hajaantuivat Midyatın alueelle jääden ilman asuinpaikkaa ja palveluja.³⁴ Al-Monitorin elokuussa 2018 julkaistussa artikkelissa Turkissa olevien jesidien lukumääräksi mainitaan noin viisi tuhatta, joista 150 asui teltoissa Ugurcan kylässä Kaakkois-Turkin Batmanin maakunnassa. Alle tuhat jesidiä asui Turkin hallinnon leirillä noin sadan kilometrin päässä.³⁵ Elokuun 2015 ja tammikuun 2019 välillä Diyarbakirissa ja Mardinissa on ollut ainakin osan aikaa voimassa ulkonaliikkumiskielto, joka on voinut vaikeuttaa ihmisten liikkumista ja näin ollen esimerkiksi humanitaarisen avun jakamista. Diyarbakirissa on kyseisen ajanjakson aikana ollut ihmisoikeusjärjestö The Human Rights Foundation of Turkeyn mukaan (HRFT, turk. *Türkiye İnsan Hakları Vakfı*, TIHV) ainakin 204 kertaa ulkonaliikkumiskielto, ja Mardinissa on ollut tuona aikana ulkonaliikkumiskielto ainakin 54 kertaa.³⁶

²⁰ UNHCR 30.9.2018.

²¹ UNHCR 31.10.2018.

²² UNHCR 30.11.2018.

²³ UNHCR 30.9.2018; UNHCR 31.10.2018.

²⁴ Amnesty International 26.4.2018.

²⁵ Amnesty International 2018, 372.

²⁶ Leghtas 20.11.2017.

²⁷ Maahanmuuttovirasto 23.10.2018.

²⁸ Ahval/Baysal 26.9.2018.

²⁹ Ahval/Baysal 26.9.2018.

³⁰ MRGI (päivitetty 6/2018).

³¹ Ahval/Baysal 26.9.2018.

³² Al-Monitor/Bozarslan 11.1.2017; Ahval/Baysal 26.9.2018.

³³ Ahval/Baysal 26.9.2018.

³⁴ Ahval/Baysal 26.9.2018.

³⁵ Al-Monitor/Yackley 17.8.2018.

³⁶ HRFT 2.1.2019.

Turkkilaisen ORSAM-tutkimuslaitoksen³⁷ lokakuun 2017 raportin mukaan Nineven lääniin kuuluvalta Tal Afarin alueelta ISIS-konfliktin takia paenneita turkmeeneja asui Turkissa yli 70 000, joista suurin osa asui Ankarassa. Raportin mukaan turkmeenit eivät kohdanneet Turkissa merkittäviä ongelmia pakolaisia yleensä ottaen koskevien haasteiden lisäksi.³⁸ Middle East Eye:n vuoden 2017 syyskuun artikkelissa arvioidaan Turkkiin paenneiden turkmeenien lukumääräksi 75 000. Haastatellun Irakin turkmeenien kansalaisjärjestön puheenjohtajan mukaan 20–25 % paenneista turkmeeneista oli shioja.³⁹ Irakin turkmeeneista arvioidaan olevan 60 % sunneja ja loppujen shioja.⁴⁰

Middle East Eye:n artikkelissa haastatellun turkmeenin mukaan paikalliset kohtelivat heitä hyvin heidän jaetun etnisen taustansa vuoksi, mutta toisaalta artikkelin mukaan turkmeenit eivät ole saaneet etnisistä siteistä huolimatta Turkissa erityiskohtelua, ja haastatellun turkmeenin mukaan turkmeenit jätetään huomiotta Turkissa: Turkin valtio ei ollut avustanut heitä ja lisäksi artikkelin mukaan avustusjärjestöt näkevät turkmeenit vähemmän haavoittuvina kuin muut pakolaiset. Artikkelissa haastatellun Irakin turkmeenien kansalaisjärjestön puheenjohtajan mukaan turkmeenit olivat saaneet aiemmin Turkkiin humanitaarisia oleskelulupia, mutta näitä lupia ei enää myönnetty, ja turkmeeneja oli kehoitettu hakemaan kansainvälistä suojelua.⁴¹ Eri luvista on tarkemmin alla.

Myös monet kristityt ovat paenneet Irakista Turkkiin.⁴² Irakilaisten kristittyjen pakolaisten lukumäärän on vuoden 2017 syyskuussa ilmestyneessä artikkelissa arvioitu olevan noin 43 000.⁴³ Iraqi Christian Relief Councilin elokuun 2016 artikkelissa Turkkiin Irakista ja Syyriasta paenneiden kristittyjen lukumääräksi arvioidaan yhteensä 45 000.⁴⁴ Turkissa on raportoitu uskonnollisiin vähemmistöihin, myös kristittyihin, kohdistuneesta syrjinnästä,⁴⁵ mikä voi vaikuttaa myös kristittyjen pakolaisten tilanteeseen maassa.

Ihmisoikeusjärjestö IHD:n mukaan Irakista on tullut pakolaisina Turkkiin sunniarabeja.⁴⁶ Katolisen kirkon Agenzia Fides -julkaisun mukaan kristittyjen lisäksi Turkkiin oli paennut myös tuhansia sunnimuslimieja, jotka olivat kokeneet Irakissa häirintää shiojen osalta.⁴⁷ Myös muihin uskonnollisiin ja etnisiin ryhmiin kuuluvia irakilaisia on voinut paeta Turkkiin.

2. Maahantulo ja oleskeluoikeus

Pakolaisasema

Turkki on ratifioinut vuoden 1951 YK:n pakolaissopimuksen, mutta sillä on sopimukseen maantieteellinen varaus, jonka perusteella ei-eurooppalaisista maista kotoisin olevat henkilöt eivät voi saada täyttä pakolaisasemaa (full refugee recognition).⁴⁸

Ehdollinen pakolaisasema

Turkin ulkomaalaisia ja kansainvälistä suojelua koskevan lain (engl. Law on Foreigners and International Protection, lyh. LFIP) mukaan ei-eurooppalaiset henkilöt, jotka täyttävät vuoden 1951 YK:n pakolaissopimuksen määritelmän pakolaisesta saavat Turkissa ”ehdollisen pakolaisaseman” (engl. ”conditional refugee” status).⁴⁹ Tämän statuksen saaneella henkilöllä ei ole samoja oikeuksia kuin täyden pakolaisaseman saaneella. Ehdollisen pakolaisaseman saaneille ei tarjota mahdollisuutta pitkäaikaiseen lailliseen integraatioon Turkissa, eikä heille ole kirjattu lakiin perheenyhdistämisoikeutta.⁵⁰ Ehdollinen

³⁷ Turk. *Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi*, engl. the Center for Middle Eastern Strategic Studies.

³⁸ ORSAM 10/2017, 5, 19.

³⁹ Middle East Eye/Sharma 12.9.2017.

⁴⁰ MRGI (päivitetty 11/2017).

⁴¹ Middle East Eye/Sharma 12.9.2017.

⁴² Agenzia Fides 4.12.2018; America/Durand 14.11.2017; Iraqi Christian Relief Council 23.8.2016.

⁴³ America/Durand 14.11.2017.

⁴⁴ Iraqi Christian Relief Council 23.8.2016.

⁴⁵ CSW 24.10.2018.

⁴⁶ Maahanmuuttovirasto 23.10.2018.

⁴⁷ Agenzia Fides 4.12.2018.

⁴⁸ HRW 16.7.2018; UNHCR (päiväämätön).

⁴⁹ AIDA 31.12.2017, 97; LFIP Article 62 (1).

⁵⁰ AIDA 31.12.2017, 97; LFIP Article 34 (1). Laissa taataan oikeus perheenyhdistämiseen pakolaisille ja toissijaista suojelua saaville, mutta siinä ei mainita erikseen ehdollisia pakolaisia.

pakolaisasema on tarkoitettu väliaikaiseksi: ehdollisella pakolaisasemalla oleville henkilöille annetaan laissa oikeus olla Turkissa kunnes heidät on sijoitettu kolmanteen maahan.⁵¹ Monet irakilaiset ovat saaneet Turkissa juuri ehdollisen pakolaisaseman.⁵² Tietoa kansainvälisen suojelun perusteella (pakolaisasema tai toissijainen suojelu) tai ehdollisen pakolaisaseman myötä myönnettyjen oleskelulupien lukumääristä ei ole saatavilla DGMM:n julkaisemissa kansainvälistä suojelua koskevissa tilastoissa.⁵³

Satelliittikaupungit

Tällä hetkellä ei-eurooppalaisten turvapaikanhakijoiden rekisteröinnistä vastaa DGMM niin, että turvapaikanhakijoiden on rekisteröidyttävä jossakin DGMM:n alueellisista virastoista (engl. Provincial Department for Migration Management, lyh. PDMM).⁵⁴ Jokaiselle turvapaikanhakijalle määrätään maakunta, jossa hänen on pysyttävä – myös siinä tapauksessa, että hänelle on myönnetty ehdollinen pakolaisasema.⁵⁵ Määrättyihin maakuntiin viitataan termillä ”satelliittikaupunki”.⁵⁶ Satelliittikaupunkinsa ulkopuolella tavattavia henkilöitä voidaan pidättää ja ohjata takaisin määrättyyn asuinpaikkaan.⁵⁷ Määrätystä maakunnasta lähtemiselle tarvitaan PDMM:n lupa.⁵⁸ Hakija voidaan määrätä ilmoittautumaan paikallisille maahanmuuttoviranomaisille,⁵⁹ Refugees Internationalin mukaan yleensä kahden viikon välein.⁶⁰ Mikäli hakija epäonnistuu ilmoittautumisessa kolmesti peränjälkeen tai mikäli hän ei saavu hänelle määrättyyn asuinpaikkaan, hänen hakemuksensa voidaan evätä.⁶¹

Suuret kaupungit Istanbul, Izmir ja Ankara eivät kuulu satelliittikaupunkijärjestelmään.⁶² Refugees Internationalin mukaan monet turvapaikanhakijat kuitenkin asuvat Istanbulissa ja esimerkiksi vain käyvät ilmoittautumassa viranomaisille sillä alueella, johon heidät on määrätty.⁶³ Lisäksi satelliittikaupunkijärjestelmä ei ole koskenut niitä irakilaispakolaisia, jotka ovat olleet maassa humanitaarisella oleskeluluvalla. Eli humanitaarisen oleskeluluvan saaneet ovat voineet valita itse oman asuinpaikkansa.⁶⁴ On kuitenkin raportoitu, että humanitaaristen oleskelulupien myöntäminen irakilaisille lopetettiin vuonna 2017.⁶⁵ Humanitaarisesta oleskeluluvasta lisää alempana.

Toissijainen suojelu

Turkissa voi saada toissijaista suojelua, mikäli turvapaikan saamisen edellytykset eivät täyty, mutta lähtömaassa henkilöä uhkaa kuolemanrangaistus, teloitus tai kiduttaminen tai henkilöä uhkaa silmitön väkivalta sodan tai aseellisen konfliktin takia.⁶⁶ Toissijaista suojelua saavien oikeudet vastaavat pitkälti ehdollisen pakolaisaseman saaneita kuitenkin ainakin sillä erotuksella, että toissijaista suojelua saavia koskee myös perheenyhdistämisoikeus.⁶⁷ Irakilaiset voivat hakea toissijaista suojelua.⁶⁸ Tietoa kansainvälisen suojelun perusteella (pakolaisasema tai toissijainen suojelu) myönnettyjen oleskelulupien lukumääristä ei ole saatavilla DGMM:n julkaisemissa kansainvälistä suojelua koskevissa tilastoissa.⁶⁹

Tilapäinen suojelu

⁵¹ LFIP Article 62 (1).

⁵² Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 4.

⁵³ DGMM (päiväämätön)b.

⁵⁴ UNHCR (päiväämätön)b.

⁵⁵ AIDA 31.12.2017, 66; European Commission 17.4.2018, 47.

⁵⁶ LFIP Implementing Regulation Article 3 (hh).

⁵⁷ AIDA 31.12.2017, 15–16.

⁵⁸ LFIP Implementing Regulation Article 91 (1).

⁵⁹ LFIP Article 71 (1); Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 4.

⁶⁰ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 4.

⁶¹ LFIP Article 77 (1); AIDA 31.12.2017, 67.

⁶² AIDA 8.9.2018; Leghtas & Thea 13.12.2018, 8.

⁶³ Leghtas & Sullivan 7.2.2017, 11.

⁶⁴ AIDA 31.12.2017, 57, 66; European Commission 17.4.2018, 47.

⁶⁵ AIDA 31.12.2017, 57; Middle East Eye/Sharma 12.9.2017.

⁶⁶ LFIP Article 63 (1).

⁶⁷ AIDA 31.12.2017, 97.

⁶⁸ HRW 31.5.2017. Raportissa sanotaan, että muut kuin eurooppalaiset ja syyrialaiset voivat hakea ehdollista pakolaisasemaa tai toissijaista suojelua.

⁶⁹ DGMM (päiväämätön)b.

Näiden kansainvälisten suojelun kategorioiden lisäksi Turkissa voidaan myöntää tilapäistä suojelua (engl. temporary protection) silloin, kun maahan tulee joukoittain tietyn ryhmän pakolaisia. Syyrialaispakolaisille on esimerkiksi tarjottu juuri tilapäistä suojelua.⁷⁰

Humanitaarinen oleskelulupa

Euroopan pakolais- ja ihmisoikeusjärjestöjen neuvottelukunnan ylläpitämän turvapaikka-asioita käsittelevän tietokannan julkaisun (Asylum Information Database, AIDA) mukaan jotkut irakilaispakolaiset rekisteröitiin helmikuun 2015 ja vuoden 2017 välisellä ajalla Turkissa "humanitaarisen oleskeluluvan" ("humanitarian residence permit") piiriin kansainvälisen suojelun ulkopuolelle. Humanitaarisella oleskeluluvalla ei ole kansainvälisen suojelun asemaa, mutta sen kantajalla on laillinen oikeus olla Turkissa sekä valita oma asuinpaikkansa, kun taas kansainvälistä suojelua hakevien, eli turvapaikanhakijoiden, tai ehdollisen pakolaisaseman saaneiden on asuttava Turkin viranomaisten (DGMM) määräämällä alueella. Humanitaarisen oleskeluluvan kantajat saavat ainakin jonkinasteista ilmaista terveydenhuoltoa (a level of free health care), johon ei kuulu kuitenkaan lääkkeiden kustantaminen henkilölle.⁷¹ Humanitaarisen oleskeluluvan voi saada korkeintaan vuodeksi kerrallaan.⁷²

AIDAn vuoden 2017 lopun tiedon mukaan humanitaarisia oleskelulupia ei enää myönnetty irakilaisille. DGMM oli alkanut haastatella entisiä humanitaarisen oleskeluluvan kantajia, jotta heidät voitiin rekisteröidä kansainvälisen suojelun hakijoiksi. Ennen kuin henkilöt on rekisteröity kansainvälisen suojelun hakijoiksi, he ovat paperittomia (undocumented), ja heillä ei ole oikeuksia peruspalveluihin.⁷³ Middle East Eye'n syyskuussa 2017 julkaistussa Turkissa olevia irakilaisia turkmeeneja käsittelevässä artikkelissa mainitaan, että humanitaaristen oleskelulupien myöntäminen oli lopetettu muutamia kuukausia aiemmin. Haastattelun turkmeenin mukaan uusi tilanne oli vaikeuttanut heidän työllistymistään, koska he eivät olleet saaneet turkkilaista henkilöllisyystodistusta.⁷⁴

IOM:n neljännesvuosikatsauksessa sanotaan, että humanitaariset oleskeluluvat kuuluvat DGMM:n tilastotiedoissa määrittämättömiin (other) oleskelulupiin. Humanitaarisilla oleskeluluvilla olevien tarkkaa lukumääränsä ei tiedetä. Suurimman osan humanitaarisen oleskeluluvan haltijoista uskotaan olevan irakilaisia.⁷⁵ DGMM:n julkaiseman vuotta 2017 käsittelevän tilastotiedon mukaan määrittämättömiä oleskelulupia, johon ryhmään siis kuuluvat myös humanitaariset oleskeluluvat, oli eniten irakilaisilla (3816). Vuonna 2017 määrittämättömällä oleskeluluvalla Turkissa oli kaiken kaikkiaan 21 767 henkilöä.⁷⁶ IOM:n vuotta 2017 käsittelevässä raportissa sanotaan, että arvioiden mukaan Turkissa oli muutama tuhat ihmistä humanitaarisella oleskeluluvalla. Lisäksi määrittämättömien oleskelulupien määrä oli laskenut 39 % edellisen vuoden luvuista.⁷⁷

On raportoitu, että humanitaaristen oleskelulupien myöntäminen irakilaisille lopetettiin vuonna 2017.⁷⁸ Humanitaarisia oleskelulupia myönnettiin korkeintaan vuodeksi kerrallaan.⁷⁹ Tästä voi tehdä sen johtopäätöksen, että Turkissa ei olisi enää irakilaisia humanitaarisella oleskeluluvalla. Käytetyistä lähteistä ei kuitenkaan löydy tarkempaa tietoa siitä, olisivatko jotkut irakilaiset vielä saaneet humanitaarisia oleskelulupia.

3. Työllistyminen

Turkissa turvapaikanhakija sekä henkilö, joka on saanut ehdollisen pakolaisaseman, voi hakea työlupaa kuuden kuukauden jälkeen siitä, kun hän on rekisteröitynyt turvapaikanhakijaksi.⁸⁰ Sekä Refugees Internationalin että Yhdysvaltain ulkoministeriön ihmisoikeusraportissa katsotaan, että työluvan hakeminen

⁷⁰ ICMPD 11/2018, 17–18.

⁷¹ AIDA 31.12.2017, 57, 66; European Commission 17.4.2018, 47.

⁷² DGMM päivitetty 7.9.2015; LFIP Article 46(1).

⁷³ AIDA 31.12.2017, 57.

⁷⁴ Middle East Eye/Sharma 12.9.2017.

⁷⁵ IOM 31.10.2018.

⁷⁶ DGMM (päiväämätön)c. Irakilaisten jälkeen seuraavaksi eniten määrittämättömillä oleskeluluvilla maassa oli kazakstanilaisia, joita oli maassa kyseisillä luvilla 3357

⁷⁷ IOM 31.12.2017.

⁷⁸ AIDA 31.12.2017, 57; Middle East Eye/Sharma 12.9.2017.

⁷⁹ DGMM päivitetty 7.9.2015; LFIP Article 46(1).

⁸⁰ LFIP Article 89 (4)(a).

on työnantajan vastuulla.⁸¹ Työlupa on maksullinen (noin 138 \$ vuoden 2017 joulukuun raportin mukaan) ja Refugees Internationalin mukaan työnantajan on maksettava se muiden työntekijäkulojen lisäksi. Järjestön joulukuun 2017 tiedon mukaan viranomaiset käsittelivät työlupahakemukset 1–2 kuukaudessa.⁸² UNHCR:n julkaisussa mainitaan, että työlupiin liittyvät käsittelymaksut oli puolitettu tammikuussa 2018, jotta pakolaisten palkkaaminen helpottuisi työnantajille.⁸³

Syyrialaisille oli myönnetty Refugees Internationalin mukaan lokakuuhun 2017 mennessä 14 000 työlupaa ja YK:n ja sen yhteistyöjärjestöjen vuoden 2018 huhtikuun raportin mukaan 26 000 työlupaa.⁸⁴ Työlupien määrä on siis ollut hyvin vähäinen pakolaisväestön kokoon nähden. Lähteessä ei mainita ehdollisten pakolaisten saamien työlupien määrää.

Refugees Internationalin haastatteleman pakolaisten työllistymistä edesauttavan järjestön edustajan mukaan jopa 80 % pakolaisista Turkissa työskenteli epävirallisella sektorilla. Epäviralliset työt ovat olleet tavanomaisia myös turkkilaisille itselleen. Raportissa esitetyn arvion mukaan epävirallisella sektorilla työskenteli noin 40 % kaikista turkkilaisista ja 70 % turkkilaisista manuaalisen työn tekijöistä (blue-collar worker).⁸⁵ Turkin tilastokeskuksen mukaan huhtikuussa 2018 koko työvoimasta 33 % otti osaa ”rekisteröimättömään työhön”, jolla tarkoitetaan työtä ilman minkäänlaista sosiaaliturvaa.⁸⁶

Pakolaisten laillista työllistymistä vaikeuttavat viralliset rajoitukset pakolaistaustaisten työntekijöiden lukumäärälle. Refugees Internationalin mukaan ehdollisia pakolaisia koskee Turkissa sääntö, jonka mukaan jokaista ulkomaalaista työntekijää kohtaan työpaikalla on oltava ainakin viisi turkkilaista työntekijää. Lisäksi Refugees Internationalin mukaan työnantajan on osoitettava, että hän ei pystynyt löytämään Turkin kansalaista työhön.⁸⁷ UNHCR:n julkaisussa puhutaan pakolaisille tarkoitetusta kiintiöstä, jonka perusteella pakolaisten lukumäärä työvoimasta ei saa ylittää 10 %, ⁸⁸ mutta Refugees Internationalin mukaan tämä sääntö koskee väliaikaista suojelua saavaa pakolaista, eli pääasiallisesti syyrialaisia.⁸⁹

Koska laillisen työn saaminen on vaikeaa, monet pakolaiset tekevät epävirallisia töitä, joissa he kohtaavat erilaisia hyväksikäytön muotoja. Pitkät työtunnit sekä tuen ja informaation puute vaikeuttavat pakolaisten turkinopiskelua ja kouluttautumista ja näin myös laillisten töiden saamista.⁹⁰ Refugees Internationalin haastattelemat turvapaikanhakijat ja pakolaiset raportoivat ahdistelusta ja syrjinnästä töissä. Suurimmalle osalle haastateltuja, jotka tekivät epävirallisia töitä, maksettiin vähemmän kuin minimipalkkaa tai heille ei ollut maksettu sovitusti.⁹¹ Ahvalissa ilmestyneen artikkelin mukaan työssäkäyvät pakolaiset eivät nauti samoista eduista ja oikeuksista kuin turkkilaiset kuten ylityökorvauksista, irtisanomiskorvauksista ja vuosilomista. Syyrialaispakolaisen keskimääräinen palkka oli puolet siitä, mitä vastaavassa työssä työskentelevällä turkkilaisella. Pienet ja keski-suuret yritykset työllistivät mieluusti pakolaisia työvaltaisiin töihin (labour-intensive jobs) alhaisten työntekijäkulojen takia.⁹²

Satelliittikaupunkijärjestelmän takia turvapaikanhakijat ja pakolaiset voivat joutua asumaan sellaisilla alueilla, joissa on vaikea löytää työtä. Refugees Internationalin mukaan monet asuvatkin Istanbulissa ja esimerkiksi vain käyvät ilmoittautumassa viranomaisille sillä alueella, johon heidät on määrätty.⁹³ Suuret kaupungit Istanbul, Izmir ja Ankara eivät kuulu satelliittikaupunkijärjestelmään.⁹⁴

Naispuolisten pakolaisten on yleensä ottaen vaikea työllistyä laillisesti Turkissa muun muassa kulttuuristen esteiden, lastenhoidon puutteen sekä koulutusta ja tietoa tarjoavien yhteisöalojen (community centres)

⁸¹ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 5; USDOS 2018, 42.

⁸² Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 5.

⁸³ UNHCR 10.10.2018.

⁸⁴ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 5; 3RP 19.4.2018, 4.

⁸⁵ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 6–7.

⁸⁶ Turkish Statistical Institute 16.7.2018.

⁸⁷ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 5.

⁸⁸ UNHCR 10.10.2018.

⁸⁹ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 5.

⁹⁰ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 6.

⁹¹ Leghtas & Sullivan 7.2.2017, 12.

⁹² Ahval/Onaran 9.9.2018.

⁹³ Leghtas & Sullivan 7.2.2017, 11.

⁹⁴ AIDA 8.9.2018; Leghtas & Thea 13.12.2018, 8.

puutteen takia.⁹⁵ Ahvalin artikkelissa raportoidaan, kuinka Turkin työ-, sosiaalipalvelu- ja perheministeriön varoituskirjeen mukaan naispuoliset pakolaiset kokivat, etteivät he voineet valittaa tapauksissa, joissa he kohtasivat ahdistelua ja seksuaalista hyväksikäyttöä siitä syystä, että he työskentelivät laittomasti. Naispuoliset pakolaiset joutuivat kirjeen mukaan myös olemaan töissä ennen ja jälkeen synnytyksen. Lisäksi myös monet lapset olivat töissä ja kokivat hyväksikäyttöä ja väkivaltaa. Erityisen haavoittuvia ovat orpolapset.⁹⁶

IOM:n kyselytutkimuksen mukaan haastatelluista irakilaisista maahanmuuttajista Turkissa 9 % oli sanonut, että he olivat tehneet maassaolonsa aikana töitä tai muita toimia, joista ei ollut maksettu sovitusti. Haastatelluista 0,2 % kertoi, että heidät oli pakotettu tekemään töitä tai muita toimia.⁹⁷

4. Terveydenhuolto ja peruspalvelut

Laissa on turvattu turvapaikanhakijoille ja kansainvälistä suojelua saaville ilmaista terveydenhuoltoa siinä tapauksessa, että heillä ei ole sairausvakuutusta eikä heillä ole itsellään varaa hankkia terveystalveluita. Tällaisessa tilanteessa hakijan voidaan odottaa osallistuvan kuluihin oman maksukyvyn mukaisesti.⁹⁸ Käytännössä Turkin viranomaiset eivät AIDAn joulukuun 2017 raportin mukaan olleet kuitenkaan arvioineet hakijoiden maksukykyä, vaan kaikille turvapaikanhakijoille myönnettiin ilmaista terveydenhuoltoa.⁹⁹

Ilman turkkilaista henkilökorttia, jota ei saa ennen kuin on onnistunut rekisteröitymään turvapaikanhakijaksi, henkilö ei voi saada hoitoa kuin hätätilassa.¹⁰⁰ Kielimuuri on suurimpia esteitä palvelujen saavutettavuudelle. Pakolaisilla on haasteita saada heille kuuluvia palveluita, kun he eivät ymmärrä ohjeita ja menettelytapoja. YK:n ja yhteistyöjärjestöjen 3RP-raportti käsittelee syyrialaispakolaisia, mutta esimerkiksi kieleen ja palveluiden saatavuuteen liittyvät ongelmat lienevät samoja kaikille ei-turkintaitoisille pakolaisille.¹⁰¹ Lisäksi on myös raportoitu, että muille kuin syyrialaisille pakolaisille peruspalveluiden ja humanitaarisen avun saatavuus voi olla syyrialaispakolaisia hankalampaa.¹⁰²

Lain puitteissa voidaan tarjota laajalti erilaisia palveluita pakolaisille ja turvapaikanhakijoille, ja UNHCR esimerkiksi tukee palveluiden saatavuutta pakolaisille.¹⁰³ Olemassa oleva julkisten palvelujen infrastruktuuri on kuitenkin kuormitettu, ja UNHCR peräänkuuluttaakin kansainvälisen yhteisön tukea, jotta pakolaisille ja turvapaikanhakijoille Turkissa saadaan tarjottua julkisia palveluita.¹⁰⁴ Kuntatasolla voidaan tarjota erilaisia palveluita pakolaisille, mutta kuntien resurssit tähän vaihtelevat paikasta toiseen.¹⁰⁵ Peruspalveluiden saatavuuden on raportoitu riippuneen myös siitä, millä tavalla paikallisviranomaiset tulkitsevat lakia.¹⁰⁶ Brookings-tutkimuslaitoksen raportissa esimerkiksi mainitaan, että kuntien lakisääteisiin tehtäviin ei kuulu kuin kansalaisten palvelu.¹⁰⁷ Palvelujen saatavuus voi siten vaihdella eri puolilla Turkia.

3RP-raportissa kuvataan, kuinka kunnalliset palvelut kuten jätehuoltopalvelut ja palokunta ovat ylikuormitettuja suurten pakolaismäärien takia. Pakolaiset ja paikalliset voivat joutua kilpailemaan palveluista, mikä lisää jännitteitä sosiaalisissa suhteissa.¹⁰⁸ Turkissa on raportoitu yhteisöjenvälisten jännitteiden lisääntymisestä turkkilaisten ja syyrialaispakolaisten välillä,¹⁰⁹ ja on mahdollista, että jopa väkivaltaisuuksina purkautuneet jännitteet koskevat myös muita kuten irakilaispakolaisia.

Turkissa toimii EU:n rahoittama ESN-ohjelma (Emergency Social Safety Net), jota tehdään yhteistyössä Turkin viranomaisten sekä humanitaaristen järjestöjen kanssa. ESN tarjoaa rahallista apua yli

⁹⁵ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 5.

⁹⁶ Ahval/Onaran 9.9.2018.

⁹⁷ IOM 6/2018. Kaikkiaan 2918 haastatellusta 25 % oli irakilaisia.

⁹⁸ LFIP Article 89 (3); AIDA 31.12.2017, 74.

⁹⁹ AIDA 31.12.2017, 74.

¹⁰⁰ Leghtas & Hollingsworth 4.12.2017, 12; Leghtas & Thea 13.12.2018, 4.

¹⁰¹ 3RP 19.4.2018, 6.

¹⁰² Leghtas 20.11.2017.

¹⁰³ UNHCR 5.9.2018.

¹⁰⁴ UNHCR 25.10.2018.

¹⁰⁵ UNHCR 8.10.2018; USDOS 2018, 43.

¹⁰⁶ USDOS 2018, 43.

¹⁰⁷ Kirişci et al. 19.6.2018.

¹⁰⁸ 3RP 19.4.2018, 5.

¹⁰⁹ ICG 29.1.2018, 3, 22.

puoleltoista miljoonalle Turkissa asuvalle pakolaiselle. Ohjelmaan voivat hakea sekä kansainvälisen että väliaikaisen suojelun piirissä olevat, Turkissa asuvat turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Tällä hetkellä ohjelmassa mukana olevat pakolaiset saavat avustusta noin 20 euroa henkilöä kohden kuukaudessa sekä neljännesvuosittaisia lisäavustuksia.¹¹⁰

5. Koulutus

Laissa on turvattu turvapaikanhakijoille ja kansainvälistä suojelua saaville sekä heidän perheenjäsenilleen oikeus ensimmäisen ja toisen asteen koulutukseen.¹¹¹ Turkissa ensimmäisen asteen koulutus on pakollinen 6–13-vuotiaille lapsille, ja sitä varten on ilmaisia, julkisia kouluja. Lasten rekisteröiminen kouluun on vanhempien vastuulla. Turvapaikanhakijat tarvitsevat turkkilaisten viranomaisten myöntämän henkilökortin rekisteröintiä varten. AIDAn raportin mukaan Turkin kansallisen koulutuksen ministeriö on ohjeistanut kouluja auttamaan myös sellaisia lapsia kouluun, joiden perhe ei ole vielä saanut rekisteröityä turvapaikanhakijoiksi.¹¹² HRW:n raportissa kuvataan, kuinka kouluja on ohjeistettu sallimaan lapsia ilman henkilökorttia osallistumaan opetukseen vierasoppilaina siinä tapauksessa, että rekisteröimisprosessi on kesken. Tämä ei kuitenkaan koske pakolaislapsia alueilla, jotka eivät kuulu satelliittikaupunkijärjestelmään. Vierasoppilaat eivät saa todistuksia koulunkäynnistä.¹¹³

HRW:n raportin mukaan jotkut koulut olivat tehneet mielivaltaisia päätöksiä, joilla pakolaislapsia estettiin osallistumasta opetukseen. Raportissa kuvataan lisäksi, kuinka jotkut lapset joutuivat käymään töissä auttaakseen perhettään selviämään, eivätkä he näin voineet käydä koulua.¹¹⁴

Koska Turkki on monelle irakilaispakolaiselle paikka, jossa odotetaan sijoittamista kolmanteen maahan, perheet eivät välttämättä laita lapsiaan kouluun odottamisajaksi. Joidenkin Turkissa asuvien irakilaisten kristittyjen mukaan jopa suurin osa kristityistä perheistä ei laita lapsiaan kouluihin. Odottamisajat voivat kuitenkin venyä vuosiksi, joten lapset voivat olla vuosia käymättä koulua.¹¹⁵

Lukukausimaksulliset yksityiskoulut ovat AIDAn mukaan mahdollisia joillekin turvapaikanhakijoille, mikäli heillä on siihen varaa. Ankarassa on esimerkiksi yksityiskouluja libyalaisille ja irakilaisille lapsille.¹¹⁶ Toisaalta Ankara ei kuulu satelliittikaupunkijärjestelmään,¹¹⁷ joten irakilaisten turvapaikanhakijoiden ei pitäisi voida nykyään laillisesti asua siellä. Aiemmin irakilaisille on myönnetty humanitaarisia oleskelulupia, joiden kantajat saattoivat itse valita asuinpaikkansa¹¹⁸.

Kielimuuri on ongelma turvapaikanhakijalapsille turkinkielisissä kouluissa. Turkissa on tarjolla turkin kielen opintoja pakolaislapsille sekä -aikuisille, mutta opintoja ei ole kaikkialla saatavilla,¹¹⁹ ja toisaalta kielinopetuksen voi olla riittämätöntä tarvittavan kielitaidon oppimiseksi¹²⁰.

6. Pakolaisleirit ja asuminen

Suurin osa Turkissa olevista pakolaisista ja turvapaikanhakijoista asuu muualla kuin leireillä.¹²¹ Irakilaispakolaisten yhteydessä on puhuttu noin 6000–7000 henkilöstä, jotka asuvat leireillä. Viitaten Turkin katastrofi- ja hätätilaviraston AFAD:n¹²² tietoihin International Centre for Migration Policy Developmentin (ICMPD) raportin mukaan Turkin hallinnon hallinnoimilla leireillä oli 6000 irakilaispakolaista kesällä 2018.¹²³ Kuuden tuhannen irakilaispakolaisen lukumäärä löytyy myös esimerkiksi Turkin ulkoministerin Mevlüt

¹¹⁰ WFP 10/2018; AIDA 31.12.2017, 63–64; European Commission 7.1.2019.

¹¹¹ LFIP Article 89 (1).

¹¹² AIDA 31.12.2017, 73.

¹¹³ HRW 31.5.2017.

¹¹⁴ HRW 31.5.2017.

¹¹⁵ America/Durand 14.11.2017.

¹¹⁶ AIDA 31.12.2017, 49.

¹¹⁷ AIDA 8.9.2018; Leghtas & Thea 13.12.2018, 8.

¹¹⁸ AIDA 31.12.2017, 57; ORSAM 10/2017, 5, 19.

¹¹⁹ AIDA 31.12.2017, 49; HRW 31.5.2017.

¹²⁰ HRW 31.5.2017.

¹²¹ UNHCR 25.10.2018; AIDA 31.12.2017, 68–69.

¹²² Turk. *Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı*.

¹²³ ICMPD 11/2018, 45. Raportin viittaamaa AFAD:n lähdetä ei tämän raportin kirjoittamisen aikaan löydy.

Çavuşoğlu'n artikkelista Turkish Policy Quarterly -julkaisussa jo syksyltä 2016.¹²⁴ Viitaten DGMM:n tilastointiin, Yhdysvaltojen ulkoministeriön ihmisoikeusraportin mukaan Turkissa oli vuoden 2017 lokakuussa 6853 irakilaisista Turkin hallinnon hallinnoimilla leireillä.¹²⁵

Suurin osa turvapaikanhakijoista on hakenut omarahoitteisesti asuntoa yksityisen puolen asuntomarkkinoilta. Asuntojen löytäminen on pakolaisille yleensä ottaen haastavaa muun muassa korkeiden vuokrien ja raskaiden vuokratukuiden sekä joissain tapauksissa syrjinnän takia.¹²⁶ Turvapaikanhakijan on etsittävä asuntoa itselleen siitä maakunnasta, johon hänet on määrätty.¹²⁷

Refugees Internationalin helmikuussa 2017 ilmestyneen raportin mukaan turvapaikanhakijat eivät saa juurikaan apua asunnon etsimiseen. Jotkut turvapaikanhakijat olivat joutuneet majoittumaan väliaikaisesti puistoihin. Yksi raporttia varten haastateltu henkilö kertoi, ettei hän ollut rekisteröitynyt turvapaikanhakijaksi siltä varalta, että hänet määrättäisiin sellaiseen maakuntaan, josta olisi entistä vaikeampaa löytää työtä ja asuntoa. Asunnon löytäneet olivat raportin mukaan usein joutuneet tyytymään ahtaisiin ja vaarallisiin asumisolosuhteisiin. Joillekin ryhmille asunnon löytäminen oli erityisen haasteellista kuten yksinäisille naisille ja seksuaalivähemmistöihin tai uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluville.¹²⁸

Lähteet:

Haastattelut:

Maahanmuuttovirasto 23.10.2018. Maatietopalvelun ja Human Rights Association (HRA, IHD) - ihmisoikeusjärjestön tapaaminen Ankarassa.

Muut lähteet:

3RP (Refugee Resilience and Response Plan) 19.7.2018. *Regional Refugee & Resilience Plan 2018–2019 in Response to the Syria Crisis*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/63168> (käyty 9.1.2019).

Agenzia Fides 4.12.2018. *ASIA/TURKEY - Mission in Turkey, among Iraqi refugees, discovering the Gospel*. http://www.fides.org/en/news/65202-ASIA_TURKEY_Mission_in_Turkey_among_Iraqi_refugees_discovering_the_Gospel (käyty 11.1.2019).

Ahval/Baysal, Nurcan 26.9.2018. *Yazidis in Turkey are still awaiting their fate*. <https://ahvalnews.com/yazidis/yazidis-turkey-are-still-awaiting-their-fate> (käyty 9.1.2018).

Ahval/Onaran, Ekrem 9.9.2018. *Labour is cheap, refugee labour is dirt cheap in Turkey*. <https://ahvalnews.com/turkey-labor-rights/labour-cheap-refugee-labour-dirt-cheap-turkey> (käyty 9.1.2018).

AIDA (Asylum Information Database) 8.9.2018. *Turkey: UNHCR Ends Registration of Non-Syrian Asylum Seekers*. <https://www.asylumineurope.org/news/08-09-2018/turkey-unhcr-ends-registration-non-syrian-asylum-seekers> (käyty 10.1.2019).

AIDA (Asylum Information Database) 31.12.2017. *Country Report: Turkey*. <https://www.asylumineurope.org/reports/country/turkey> (käyty 27.12.2018).

AIDA (Asylum Information Database) 5.5.2017. *Turkey: 2016 Asylum Statistics in DGMM Annual Report*. <http://www.asylumineurope.org/news/05-05-2017/turkey-2016-asylum-statistics-dgmm-annual-report> (käyty 11.1.2019).

Akkus, Deniz 6.3.2018. *WFP re-defines 'food assistance' in refugee camps in Turkey*. <https://insight.wfp.org/wfp-re-defines-food-assistance-in-refugee-camps-in-turkey-b3b1c8783e6> (käyty 2.1.2019).

¹²⁴ Çavuşoğlu syksy 2016, 19.

¹²⁵ USDOS 2018, 41.

¹²⁶ AIDA 31.12.2017, 70; Leghtas & Sullivan 7.2.2017, 7–8.

¹²⁷ AIDA 21.12.2017, 68.

¹²⁸ Leghtas & Sullivan 7.2.2017, 8.

America/Durand, Oscar 14.11.2017. *In Turkey, most Iraqi refugees miss school as families await resettlement.* <https://www.americamagazine.org/politics-society/2017/11/14/turkey-most-iraqi-refugees-miss-school-families-await-resettlement> (käyty 14.1.2018).

Amnesty International 2018. *Report 2017/2018. The State of the World's Human Rights.* <https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1067002018ENGLISH.PDF> (käyty 27.12.2018).

Amnesty International 26.4.2018. *Turkey: Government Crackdown Suffocating Civil Society Through Deliberate Climate of Fear.* <https://www.amnesty.org/en/press-releases/2018/04/turkey-government-crackdown-suffocating-civil-society-through-deliberate-climate-of-fear/> (käyty 10.1.2019).

Çavuşoğlu, Mevlüt syksy 2016. *Turkey and the Syrian Refugee Crisis: an Example for Humanity.* Turkish Policy Quarterly. http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/turkey-and-the-syrian-refugee-crisis-an-example-for-humanity_en_7296.pdf (käyty 3.1.2019).

CSW (Christian Solidarity Network) 24.10.2018. *General briefing: Turkey.* <https://www.csw.org.uk/2018/10/24/report/4139/article.htm> (käyty 14.1.2019).

DGMM (Directorate General of Migration Management) päivitetty 7.9.2015. *Residence Permit Types.* http://www.goc.gov.tr/icerik3/residence-permit-types_917_1060_8865 (käyty 28.12.2018).

DGMM (Directorate General of Migration Management) (päiväämätön)a. *Irregular Migration.* http://www.goc.gov.tr/icerik6/irregular-migration_915_1024_4746_icerik (käyty 27.12.2018).

DGMM (Directorate General of Migration Management) (päiväämätön)b. *International Protection.* http://www.goc.gov.tr/icerik6/international-protection_915_1024_4747_icerik (käyty 27.12.2018).

DGMM (Directorate General of Migration Management) (päiväämätön)c. *Residence Permits.* http://www.goc.gov.tr/icerik6/residence-permits_915_1024_4745_icerik (käyty 27.12.2018).

The Economist 23.8.2018. *Syrian refugees find Turkey more welcoming than western Europe.* <https://www.economist.com/europe/2018/08/23/syrian-refugees-find-turkey-more-welcoming-than-western-europe> (käyty 2.1.2019).

European Commission 7.1.2019. *The EU's biggest humanitarian programme supports 1,5 million refugees in Turkey.* https://ec.europa.eu/echo/news/eu-s-biggest-humanitarian-programme-supports-15-million-refugees-turkey_en (käyty 9.1.2019).

European Commission 17.4.2018. *Turkey 2018 Report. Commission Staff Working Document.* <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-turkey-report.pdf> (käyty 8.1.2019).

HRFT (The Human Rights Foundation of Turkey) 2.1.2019. *Curfews in Turkey Between the Dates 16 August 2015 – 1 January 2019.* <http://en.tihv.org.tr/curfews-in-turkey-between-the-dates-16-august-2015-1-january-2019/> (käyty 16.1.2019).

HRW (Human Rights Watch) 16.7.2018. *Turkey Stops Registering Syrian Asylum Seekers.* <https://www.hrw.org/news/2018/07/16/turkey-stops-registering-syrian-asylum-seekers> (käyty 27.12.2018).

HRW (Human Rights Watch) 31.5.2017. *Turkey: Education Barriers for Asylum Seekers.* <https://www.hrw.org/news/2017/05/31/turkey-education-barriers-asylum-seekers> (käyty 11.1.2019).

ICG (International Crisis Group) 29.1.2018. *Turkey's Syrian Refugees: Defusing Metropolitan Tensions.* <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/248-turkey-s-syrian-refugees.pdf> (käyty 10.1.2019).

ICMPD (International Centre for Migration Policy Development) 11/2018. *Assessing the Development Displacement Nexus in Turkey.* https://www.icmpd.org/fileadmin/1_2018/Downloads_VMC2017/Assessing_the_Development-Displacement_Nexus_in_Turkey_v.7_FINAL.pdf (käyty 3.1.2019).

- IOM (International Organization for Migration) 27.11.2018. *MPM Turkey. Situation Report October 2018*. https://migration.iom.int/system/tdf/reports/Turkey_Sitrep_10_Oct_18.pdf?file=1&type=node&id=4789 (käyty 8.1.2019).
- IOM (International Organization for Migration) 31.12.2017. *DTM Turkey Migrant Presence Monitoring - Annual Report 2017*. http://migration.iom.int/docs/Sitrep_Turkey_Annual_2017.pdf (käyty 15.1.2019).
- IOM (International Organization for Migration) 31.10.2018. *MPM Turkey. Quarterly Report July September 2018*. https://www.iom.int/sites/default/files/situation_reports/file/turkey_sr_201807-09.pdf (käyty 27.12.2018).
- IOM (International Organization for Migration) 6/2018. *DTM Migrant Vulnerabilities Report. Turkey June 2018*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/DTM%20Migrant%20Vulnerabilites%20Report_201811_0.PDF (käyty 4.1.2019).
- Iraqi Christian Relief Council 23.8.2016. *Attacks hint that Christians may fare worse in post-coup Turkey*. <https://iraqichristianrelief.org/attacks-hint-christians-may-fare-worse-post-coup-turkey/> (käyty 14.1.2018).
- Kirişçi, Kemal & Brandt, Jessica & Erdoğan, M. Murat 19.6.2018. *Syrian refugees in Turkey: Beyond the numbers*. Brookings. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/06/19/syrian-refugees-in-turkey-beyond-the-numbers/> (käyty 9.1.2018).
- Leghtas, Izza 20.11.2017. *Turkey's Forgotten Refugees*. <https://www.refugeesinternational.org/blog/2017/11/20/turkey?rq=turkey> (käyty 10.1.2019).
- Leghtas, Izza & Thea, Jessica 13.12.2018. *"You cannot exist in this place:" Lack of Registration Denies Afghan Refugees Protection in Turkey*. Refugees International. <https://static1.squarespace.com/static/506c8ea1e4b01d9450dd53f5/t/5c12e207575d1fee96a38864/1544741385940/Turkey+Report+-+November+2018+-+in+English+-+2.0.pdf> (käyty 2.1.2019).
- Leghtas, Izza & Hollingsworth, Ann 4.12.2017. *"I am only looking for my rights". Legal employment still inaccessible for refugees in Turkey*. Refugees International. <https://static1.squarespace.com/static/506c8ea1e4b01d9450dd53f5/t/5a256cd30d92971cbf01879a/1512402132711/Turkey+Report+Final.pdf> (käyty 2.1.2019).
- Leghtas, Izza & Sullivan, Daniel 7.2.2017. *"Except God, we have no one": Lack of Durable Solutions for Non-Syrian Refugees in Turkey*. <https://static1.squarespace.com/static/506c8ea1e4b01d9450dd53f5/t/589cec18e58c62750d54e425/1486679070661/2016.2.8+Turkey.pdf> (käyty 8.1.2019).
- LFIP (Law No. 6458 of 2013 on Foreigners and International Protection) Implementation Regulation 17.3.2016. National Legislative Bodies / National Authorities. [epävirallinen käännös]. Saatavilla: <https://www.refworld.org/docid/5747fb7a4.html> (käyty 7.1.2019).
- LFIP (Law No. 6458 of 2013 on Foreigners and International Protection) 4.4.2013. National Legislative Bodies / National Authorities. [epävirallinen käännös]. Saatavilla: <https://www.refworld.org/cgi-bin/taxis/vtx/rwmain?docid=5167fbb20> (käyty 2.1.2019).
- Middle East Eye/Sharma, Suraj 12.9.2017. *Iraq's Turkmen, the refugees created and forgotten by everyone*. <https://www.middleeasteye.net/news/iraq-s-turkmen-refugees-created-and-forgotten-everyone-134794379> (käyty 11.1.2019).
- Al-Monitor/Bozarslan, Mahmut 11.1.2017. *Is Turkey wiping out Kurdish institutions during lengthy state of emergency?* <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/turkey-emergency-rule-wipe-out-kurdish-institutions.html> (käyty 10.1.2019).

Al-Monitor/Yackley, Ayla Jean 17.8.2018. *Four years after genocide, thousands of Yazidis languish in Turkey*. <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/08/turkey-iraq-sinjar-thousands-of-yazidis-languish-in-camps.html> (käyty 9.1.2018).

MRGI (Minority Rights Group International) (päivitetty 6/2018). *Turkey. (Y)Ezidies*. <https://minorityrights.org/minorities/yezidies/> (käyty 10.1.2019).

MRGI (Minority Rights Group International) (päivitetty 11/2017). *Iraq. Turkmen*. <https://minorityrights.org/minorities/turkmen/> (käyty 11.1.2019).

ORSAM (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi) 10/2017. *The Situation of Turkmen Migrants from Talafar and the Future of Talafar*. http://orsam.org.tr/d_hbanaliz/215eng.pdf (käyty 11.1.2019).

Turkish Statistical Institute 16.7.2018. *Labour Force Statistics, April 2018*. <http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27695> (käyty 3.1.2019).

UNHCR 30.11.2018. *Iraq Protection Update - November 2018*. <https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-iraq-protection-update-november-2018> (käyty 15.1.2019).

UNHCR 10.12.2018. *UNHCR Turkey: Key Facts and Figures November 2018*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/67203> (käyty 4.1.2019).

UNHCR 31.10.2018. *Iraq Protection Update - October 2018*. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20181210%20Iraq%20Protection%20Update%20-%20October.pdf> (käyty 27.12.2018).

UNHCR 25.10.2018. *Turkey Fact Sheet September 2018*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/66510> (käyty 27.12.2018).

UNHCR 10.10.2018. *UNHCR Turkey - Livelihoods and Self-Reliance Fact Sheet September 2018*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/66264> (käyty 4.1.2019).

UNHCR 8.10.2018. *UNHCR Turkey: Engaging at the Local Level and Promoting Social Cohesion - August 2018*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/66210> (käyty 7.1.2019).

UNHCR 30.9.2018. *Iraq Protection Update - September 2018*. <https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-iraq-protection-update-september-2018> (käyty 15.1.2019).

UNHCR 5.9.2018. *UNHCR Turkey - Strengthening Protection for People with Specific Need Fact Sheet - August 2018*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/65448> (käyty 7.1.2019).

UNHCR 31.8.2018. *Iraq Protection Update - August 2018*. <https://reliefweb.int/report/iraq/unhcr-iraq-protection-update-august-2018> (käyty 15.1.2018).

UNHCR (päiväämätön)a. *UNHCR Turkey - Refugee Status Determination*. <https://www.unhcr.org/tr/en/refugee-status-determination> (käyty 27.12.2018).

UNHCR (päiväämätön)b. *United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Will End Registration Progress in Turkey on 10 September 2018*. https://static.help.unhcr.org/wp-content/uploads/sites/11/2018/09/06134921/UNHCR_ending_registration_leaflet_ENG.pdf (käyty 4.1.2019).

USDOS (United States Department of State) 2018. *2017 Country Reports on Human Rights Practices - Turkey*. <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2017&dliid=277227#wrapper> (käyty 7.1.2019).

WFP (World Food Programme) 10/2018. *The Emergency Social Safety Net (ESSN)*. <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000063537/download/> (käyty 8.1.2019).

Vastuuvapauslauseke:

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.